

**KE
TE
BE****MİMARLAR NEDEN
BACHELARD OKUR?**
M. TAHA TUNÇ,
SÜMEYYE YILDIZKİTAP NO
557DİZİ ADI
ARKİTEKT

9 786257 587945

“Gecenin bir yarısı kalktığınızı düşünün; bedeniniz yatağın ayakları arasında tam olarak ne kadar aralık olduğunu ve ne yapması gerektiğini bilir. Bir bakıma, etrafınızdaki mekân sizinle konuşur ve incelelikle kurumuş ritim oyunları arasına yerleştirir sizi. Mekânı hareket, ses ve doku ritimleriyle özümsemişiz —etrafımızdakilerle yankılandığımız— her gün dolu dolu yaşanan bir olaydır bu. Mekân ve zaman bedende birleşir. Bu derin beden bilinci tam da yerleşmenin tanımıdır. Bachelard mimarının Öklidci geometriye dayanarak anlaşılmasından kurtarıp mekânın yaratıcı poetikasına ulaştırdı bizi.”

Gaston Bachelard’ın hayranlık uyandıran mekân çalışmalarını farklı disiplinlerle birlikte kat etmeyi amaçlayan bu kitap, okurunu hem Bachelard’la hem de onun felsefi, edebi, mimari, tasarım yorumlarıyla buluşturuyor. Farklı disiplinlerin “mekân” fikrinden hareketle aslında sadece mimari için değil her disiplin için sorulması gereken soruyu gündeme getiriyor: “Mimarlar neden Bachelard okur?” Elinizdeki derleme barındırdığı metin ve görsel çeşitliliğiyle mekânların ritmini bulmaya çalışıyor. Mimari, felsefe ve edebiyat meraklısı okurların keyifle peşine düşeceği bir serüven sunduğumuzu düşünüyoruz.

Mimarlar Neden Bachelard Okur? Der: M. Taha Tunç, Sümeyye Yıldız

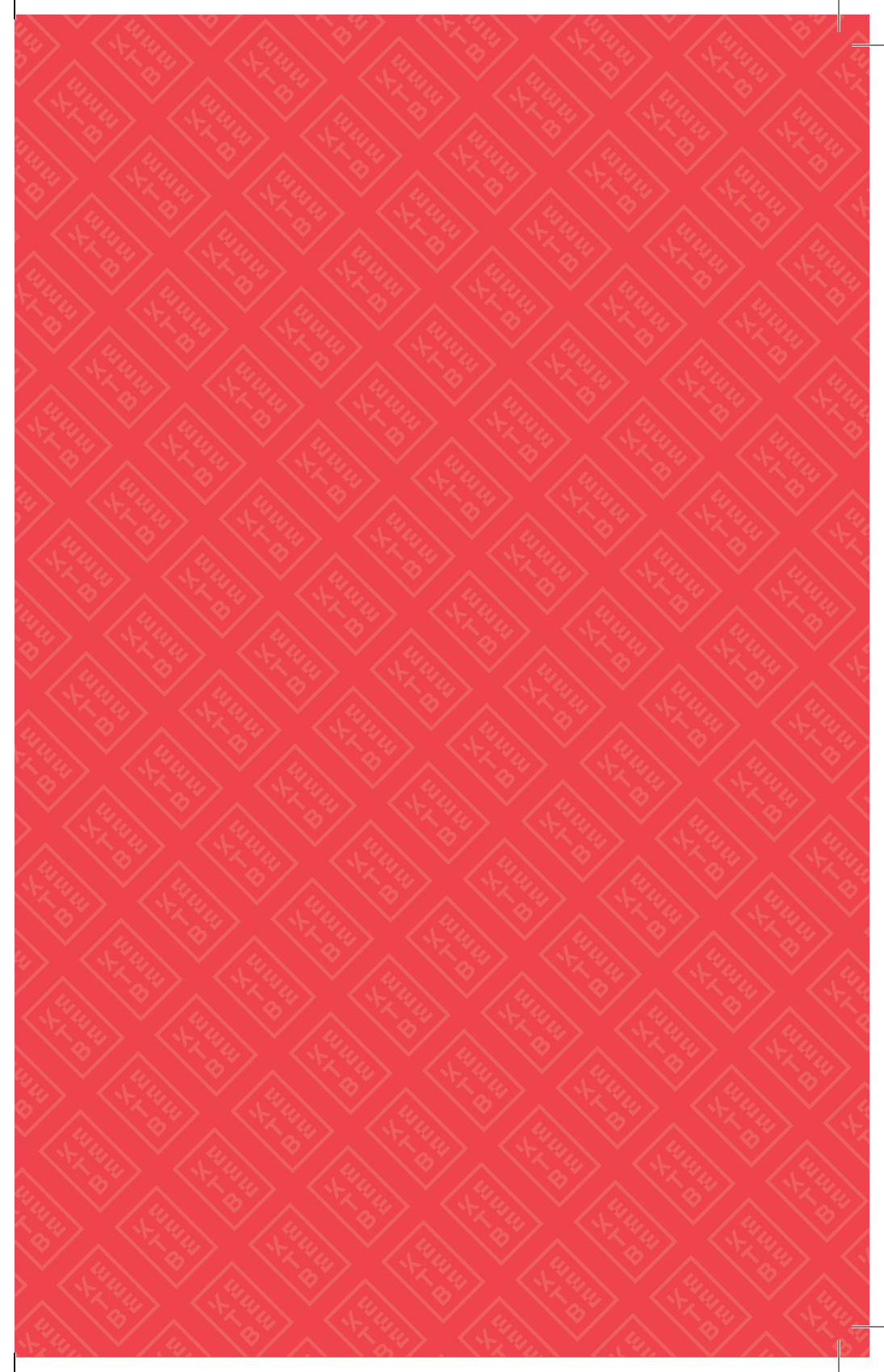
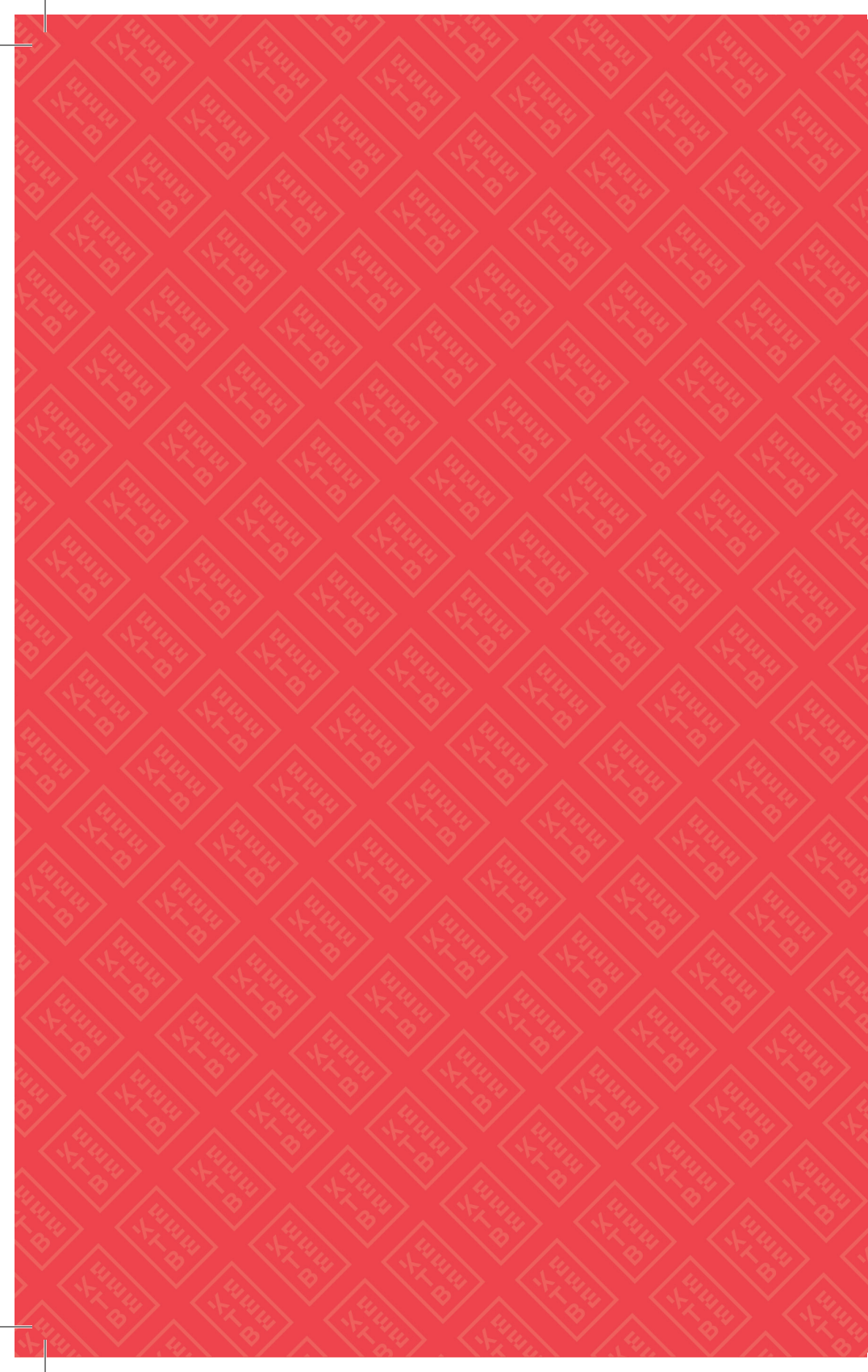
**KE
TE
BE**

...nün; bedeniniz yatağın ayakları
...k olduğunu ve ne yapması gerektiğini
...mekân sizinle konuşur ve incelelikle
...erleştirir sizi. Mekânı hareket, ses ve
...—etrafımızdakilerle yankılandığımız—
...olaydır bu. Mekân ve zaman bedende
...ci tam da yerleşmenin tanımıdır. Bachelard
...arak anlaşılmasından kurtarıp
...na ulaştırdı bizi.”Gaston Bachelard’ın hayranlık
...şmalarını farklı disiplinlerle birlikte kat etmeyi
...em Bachelard’la hem de onun felsefi,
...yorumlarıyla buluşturuyor. Farklı disiplinlerin
...hareketle aslında sadece mimari için değil ilgili her
...gerekten soruyu gündeme getiriyor: “Mimarlar
...?” Elinizdeki derleme barındırdığı metin ve
...le mekânların ritmini bulmaya çalışıyor. Mimari, felsefe
...aklısı okurların keyifle peşine düşeceği bir serüven

Mimarlar Neden Bachelard Okur?

Derleyenler: M. Taha Tunç / Sümeyye Yıldız

ISBN: 978-625-7587-94-5

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 557

Arkitekt / Khōra

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Khōra Mekân Çalışmaları

Editörler

M. Taha Tunç

Sümeyye Yıldız

Düzeltili

Abdullah Başaran

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ekim 2021

İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Mimarlar Neden Bachelard Okur?

DERLEYENLER

M. TAHA TUNÇ - SÜMEYYE YILDIZ

KETEBE

M. Taha Tunç

1995'te Erzurum'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi'nde Sosyal Hizmet ve Sosyoloji eğitimi aldı. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Felsefe bölümünde lisansüstü çalışmalarına devam ediyor. Muhtelif mecralarda yazılar yazıp çeviriler yapıyor. Gaziantep Üniversitesi Felsefe bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışıyor.

Sümeyye Yıldız

1994 yılında Elazığ'da doğdu. 2016 yılında Anadolu Üniversitesi İç Mimarlık bölümünden mezun oldu. 2020'de Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bina Bilgisi alanında yüksek lisansını "Mimarlık ve Söylem: Louis I. Kahn, Le Corbusier, Turgut Cansever ve Öğrencilerle Söyleşiler Üzerine Bir Çözümleme" başlıklı teziyle tamamladı. Lisans ve yüksek lisans süreçlerinde çeşitli iç mekân ve mobilya tasarımları yaptı. *Kurtuba Oranı* isimli mekân merkezli okumaların yapıldığı bir grup kurdu. Üniversite hayatıyla başlayan tasarım ve yaratıcılık süreçlerine hem teorik hem de pratik olarak devam ediyor.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	11
<i>M. Taha Tunç ve Sümeyye Yıldız</i>	
KARŞILAŞMALAR	17
Düşsel Mekân	19
<i>Gaston Bachelard</i>	
Poetik An ve Metafizik An	25
<i>Gaston Bachelard</i>	
OKUMALAR	35
Neden Bachelard Okuruz? —	
Yeni Bir Mekân ve Mekunluk Anlayışına Doğru	37
<i>Abdullah Başaran</i>	
Ânın Yarattığı Fark: Bachelard'ın Dâhiyane Buluşu	59
<i>Edward S. Casey</i>	

Kayıp Kara: Heidegger’le Bachelard Arasında <i>Edward S. Casey</i>	73
Poetikanın Mekânlarından <i>Mekânın Poetikası</i> ’na: Edebiyat ve Mimariyi Bir-Arada Düşünmek <i>Bekir Şakir Konyalı</i>	91
Mekân ve İmgeleri: <i>L’Expérience de l’espace ve Mekânın Poetikası</i> <i>M. Taha Tunç</i>	107
KULLANIMLAR	127
Mekân, Yer ve Atmosfer: Varlık Deneyiminde Çevre Algısı <i>Juhani Pallasmaa</i>	129
Bachelard’ın Çizgisel-Olmayan Dinamiği <i>Sarah Robinson</i>	157
Diaspora Evinden Ulusal Alegoriye Mekânın “Kendinden” Geçmesi <i>Suat Baran</i>	165
Evsiz Karakterlerin İzinde: T.S. Eliot’ın Erken Dönem Şiirlerinde İçerisinin ve Dışarısının Diyalektiği <i>Emre Çakar</i>	181

Mimarlıkta Eskizin Poetikası: Düş ve İzdüşüm	201
<i>Merve Eflatun ve Emirhan Kurtuluş</i>	
Bachelard'ın Estetiği: Düşlerin Maddeye Çevirisi	215
<i>Zuhal Emirosmanoğlu</i>	
Dönüşümün Poetikası: Aalto Deneyselliğine Dair	235
<i>Pınar Geçkili Karaman</i>	
SÖYLEŞMELER	255
Edward S. Casey ile Söyleşi	257
<i>Abdullah Başaran ve M. Taha Tunç</i>	
KATKI VERENLER	267

0

Mekân düşüncesi veya mekânsal düşünce, herhangi bir bilim hâkimiyet alanına sığdırılabilecek bir düşünce değil. Mekân (veya dilimizdeki diğer karşılıkları olan “uzay” ve “uzam”) hep “zaman” ile karşıtlık içinde kullanılır. Bu bize mekânın belirlenmişliğini, kolaylıkla zaptedilebileceğini düşündürse de mekânın açtığı imkânlar bununla sınırlandırılmaz. Mekânın yarattığı ayrımları ve benzerlikleri, çözümleri ve yumuşamaları, çakışmaları ve kesişmeleri, dışlamaları ve kapsamaları, açtığı dehlizleri ve doldurduğu boşlukları disiplinlerarası bir şekilde ele alan bir kitaplığın yokluğunu hissediyorduk. Kendisini bilimler (sosyolojiden tutun da mimarlık gibi “sanatsal” bilimlere), edebiyat ve felsefe arasında konumlandırılan bir kitaplığa duyduğumuz ihtiyaç da böylece ortaya çıkmış oldu.

Esinlendiğimiz Platon’un *khōra*’sını da şöyle anlıyoruz: *ne* bu *ne* öbürü ve *hem* bu *hem* öbürü. *Khōra* hâkim ve genelgeçer mantığın (*logos*) dışına çıkarak melez olana (*nothō*) yöneliyor. Bu düşüncenin güzergâhı adlandırılmaz, ele geçirilemez olanlarla dolu. Zira mekân sürekli bir müphemlik ve muğlaklık barındırıyor. Çoğu zaman mekânı anlamak için çizimlere başvurmamız, okuduğumuz kitaptaki mekânı hemen tasvir etme arzumuz da bundan belki. Sayfa kenarına aldığımız notlar da sadece sözcüklerden değil bazen mekân çizimlerinden oluşuyor. Hayalini kurduğumuz mekânda hemen derinleşmek istiyor, Gaston Bachelard’ın ifadesiyle “yuvarlaklık imgeleri”nin peşine düşüyoruz: “Her varlık kendinde yuvarlaktır.”

Mekânın basit anlamıyla “verilmişliği”, yaşam dünyamızın kolaylıkla mekânlar vasıtasıyla “kapatılabileceği” anlamını taşımaz; aksine mekân yaşatır, hayaller kurdurur, açar, başka mekânları düşündürür. Mekândaki bu tarz ikilikleri mekânın işlevselliğine sığdırmak da oldukça güç olacaktır. İşlevler bir araya gelince bir mekân oluşmaz, aksine mekân işlevleri aşar, hatta var olan mekân işlevler de yaratacaktır. Böylelikle, mekândaki ikiliklerin mekânın kısıtları değil imkânları olarak anlaşılabilceği ortaya çıkar.

Mekân kitaplığı olarak *Khōra*, mekânsal düşüncenin yarattığı imkânların peşine düşme iddiasında. Disiplinlerin birbirine temas ettiği noktalara odaklanmayı, düşünceye açılan güzergâhlar oluşturmayı kendisine amaç ediniyor. Mekânın yarattığı imkânları somut birer patika olarak kullanarak geliştirmek, böylelikle de mekân üzerine daha çok düşünmeyi, bunu da disiplinlerarası bir şekilde gerçekleştirmeyi hedefliyor.

Khōra Mekân Çalışmaları

Abdullah Başaran / Reyhan Nazlıaydın
Murat Şentürk / M. Taha Tunç / Sümeyye Yıldız

SUNUŞ

“Mimarlar neden Bachelard okur?” sorusunun ortaya çıkışı bir serüveni aktarmayı gerektiriyor. Mekân ve mimari odaklı kitapları takip ettiğimiz *Kurtuba Oranı* adlı okuma grubumuzda, sıra Gaston Bachelard’ın *Mekânın Poetikasi*’na gelmişti. Okunma süresi 4-6 hafta olarak planlanan bu metne nüfuz etmek beklediğimizden daha keyifli ama bir o kadar da zor oldu. Bazılarımızın ilk okuması değildi belki ama kitaba dair konuşmak bile pek kolay sayılmazdı. Müteakip paragraflardan biri diğerini unutturabilecek güzellikteydi. Gelgelelim Bachelard’ın metninin dolayıcılığı bu güzelliğe güçlük katan şeydi; okumanın neşesi ile düşünmenin ihtiyatlılığı kol kolaydı âdetâ. Henüz ilk haftalarda Abdullah Başaran’ın bizlere yönelttiği soru hepimizi cezbetmişti: “Bu kitabın okuru kim? Mimarlar mı, felsefeciler mi, yoksa edebiyatçılar mı?” Ardından şöyle formüle ediyordu sorusunu: “Bir mimar neden Bachelard okur?” Bu soru bizler için yol gösterici oldu. Böylelikle sadece okumaya katılanları değil aynı zamanda Bachelard’ın çalışmalarına yönelik ilgi duyan isimleri de elinizdeki derlemede bir araya getirmeye çalıştık.